

KRACHTENBUNDELING
DE VERENIGING IN HET
SEMIPUBLIEKE DOMEIN
SASKIA LASEUR

INDELING

- Waarom krachten bundelen? Bijvoorbeeld gezamenlijke inkoop?
- Hoe koop je gezamenlijk in? De inrichting van de inkoopvereniging/ coöperatie
- Eisen aan de vereniging/coöperatie: aanbestedingsrechtelijke voorwaarden
- Governance bij inbesteding
- Voorbeelden en rechtmatigheid

WAAROM GEZAMENLIJK INKOPEN?

- Schaalvoordelen bereiken;
- Sterke positie door gebundelde krachten;
- Nog maar één aanbestedende dienst.

HOE KOOP JE GEZAMENLIJK IN? (1)

- Gezamenlijk eigenaarschap in semi-publieke domein door participatie in vereniging of coöperatie en directe invloed als 'eigenaar' in algemene ledenvergadering.
- Qua organisatie en structuur zijn vereniging en coöperatie zo goed als hetzelfde (zie hierna). Fiscaal geldt een verschil qua behandeling voor de vennootschapsbelasting (Vpb). Een vereniging in beginsel slechts Vpb-plichtig voor zover een materiële Vpb-onderneming wordt gedreven en kan dus onder omstandigheden buiten de Vpb-sfeer vallen. Een coöperatie wordt bij wetsfictie geacht met het gehele vermogen een Vpb-onderneming te drijven, waardoor deze van rechtswege Vpb-plichtig is.
- Bij de keuze voor de rechtsvorm kan de fiscaliteit (mede te bepalen door de activiteiten) een rol spelen.

HOE KOOP JE GEZAMENLIJK IN? (2)

- De coöperatie: vereniging die blijkens de statuten zich ten doel stelt in bepaalde stoffelijke behoeften van haar leden te voorzien krachtens overeenkomsten met de leden gesloten in het bedrijf dat zij ten behoeve van de leden uitoefent of doet uitoefenen.
- Juridisch kader van de coöperatie: Titel 3 van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek én Titel 2 (Verenigingen) uitgezonderd artikel 2:26 lid 3 BW, het verbod op het verdelen van winst.
- Drie smaken coöperatie: U.A., B.A. en W.A.

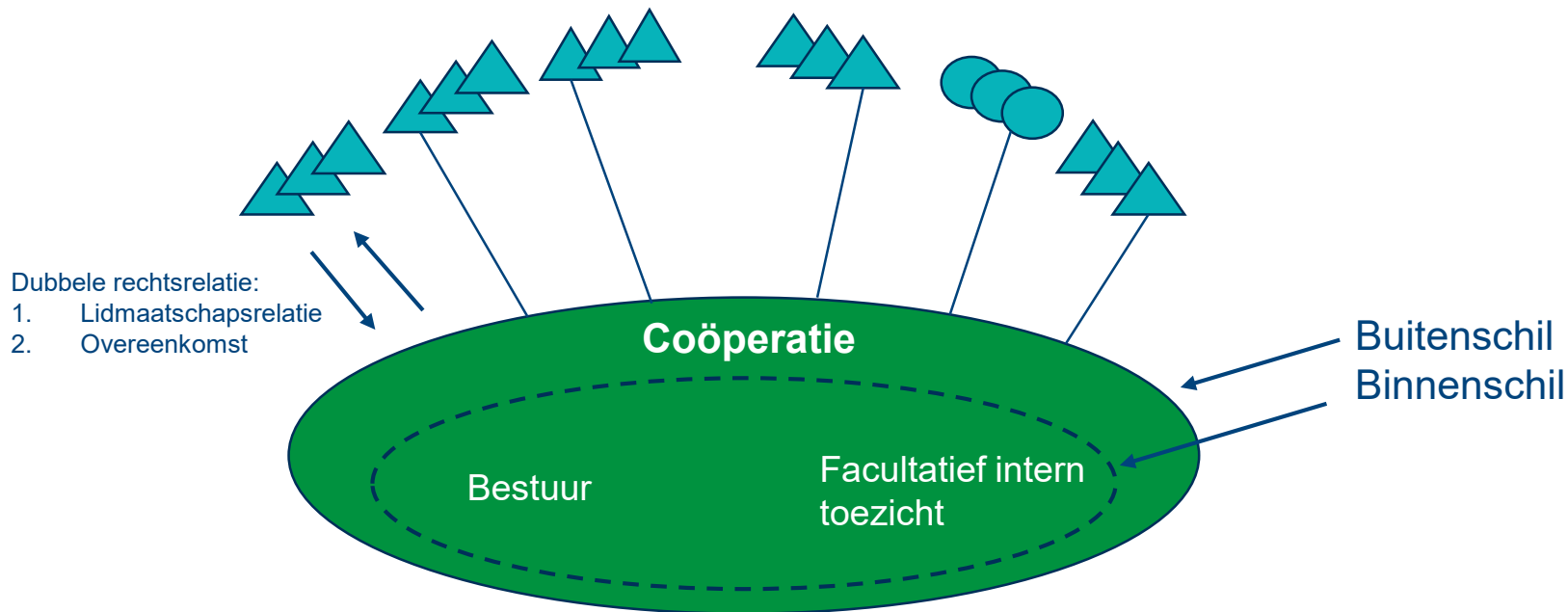

HOE KOOP JE GEZAMENLIJK IN? (3)

- Bij coöperatie: wettelijke verplichting tot dubbele rechtsrelatie leden: lidmaatschap én overeenkomst.
- Bij vereniging kan verplichting tot aangaan overeenkomst als lidmaatschapsvereiste worden opgenomen.
- Mogelijkheid om te werken met B.V.'s onder de vereniging/coöperatie
 - Risicospreiding;
 - Met oog op activiteiten voor anderen dan de leden (wegens aanbestedingsrechtelijke vereisten – 80/20 verhouding).

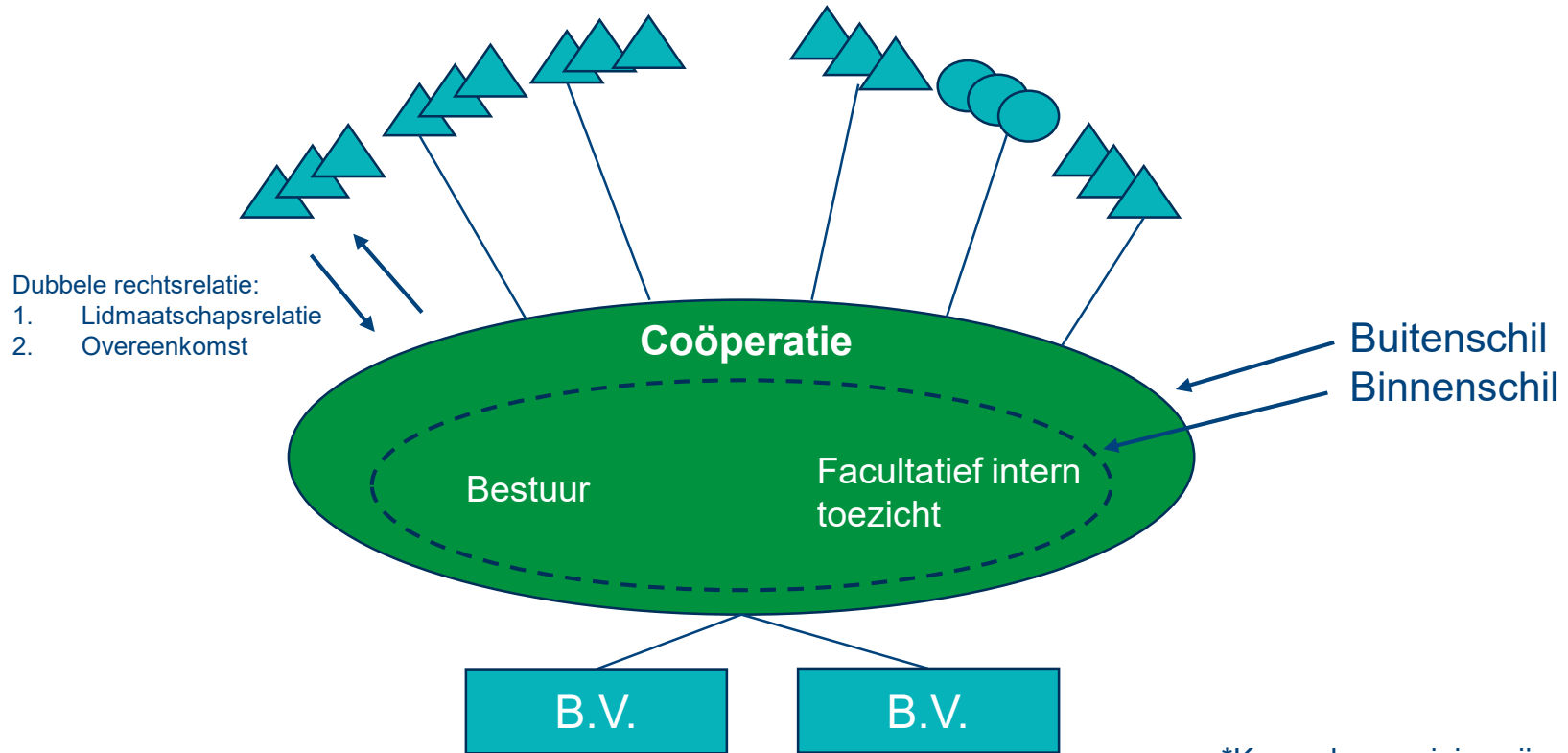
COÖPERATIE*: SCHEMATISCH WEERGEGEVEN

*Kan ook vereniging zijn

COÖPERATIE* MET B.V.'S: SCHEMATISCH WEERGEGEVEN

*Kan ook vereniging zijn

ORGANEN VAN DE VERENIGING/ COÖPERATIE

- "Buitenschil" van de vereniging/coöperatie:
 - De doelstelling
 - Wie lid mogen worden
 - De organisatie van de inspraak van de leden,
'dat kun je faciliteren'.
- "Binnenschil" van de vereniging/coöperatie:
 - Bestuur en toezicht,
'Besturen is onvoorwaardelijk en voor het geheel'
 - Werkorganisatie.

DE BUITENSCHIL (1)

- Statutair doel: zowel bij coöperatie als vereniging feitelijk voorzien in bepaalde 'stoffelijke' behoeften van haar leden krachtens overeenkomst/inbesteding; waarom willen de leden zich verenigen?
- Algemene ledenvergadering (ALV):
- De ALV/Ledenraad wordt uitgenodigd tot het delen van inzichten, het delen van ervaringen en het geven van gewogen informatie, die het bestuur kan meenemen in de vorming, het voorbereiden, het opstellen en het uitvoeren van beleid. De ALV/Ledenraad kan het bestuur gevraagd en ongevraagd adviseren.
- Aan de ALV/Ledenraad wordt verantwoording afgelegd over de algemene gang van zaken binnen de vereniging/coöperatie, een en ander met het oog op de belangen van de leden.

DE BUITENSCHIL

(2)

- (Wettelijke) bevoegdheden van de ALV:
- Bij niet toelating van leden door bestuur, is de ALV bevoegd alsnog tot toelating te besluiten;
- Benoeming van bestuur en indien ingesteld de raad van commissarissen. De leden moeten middellijk of onmiddellijk aan de benoeming van het bestuur en raad van commissarissen kunnen deelnemen;
- Oproepen bestuur tot organiseren van een ALV (wanneer 1/10 van het aantal uit te brengen stemmen dit verzoekt);
- Besluit tot statutenwijziging, ontbinding (tevens inhoudende besluit tot omzetting, besluit tot fusie, besluit tot splitsing);
- Vaststelling van de jaarrekening;
- Benoeming accountant;
- Alle bevoegdheden in de vereniging die niet door wet of statuten aan andere organen zijn opgedragen.

VERDERE MOGELIJKHEDEN IN DE BUITENSCHIL

- Met behulp van de statuten kan worden afgeweken van de niet-dwingendrechtelijke wettelijke bepalingen:
 - Meer dan één stem voor bepaalde leden;
 - Ledenraad als een soort 'dagelijks bestuur' van de ALV:
 - Middellijk of onmiddellijk verkozen door elk lid;
 - Verkozen uit de leden;
 - Houdt toezicht op de algemene gang van zaken in de vereniging/coöperatie;
 - Kan het bestuur gevraagd en ongevraagd adviseren;
 - Neemt een deel van de taken van de ALV over.
- Ledenovereenkomst.

DE BINNENSCHIL (1)

'Bestuur is onvoorwaardelijk en voor het geheel'

- Bestuur met als taken en bevoegdheden:
- Het besturen van de vereniging/coöperatie in het algemeen
- Voorbereiden van een (meerjaren)beleidsplan en (meerjaren)begroting, alsmede het jaarplan en de jaarbegroting
- Zorg dragen voor financieel beheer en administratie
- Zorgen voor de continuïteit van de dagelijkse gang van zaken en het daartoe verrichten van al de handelingen die in dat kader noodzakelijk zijn
- Voorbereiden van de ALV en uitvoering van besluiten van ALV
- Het vertegenwoordigen van de vereniging/coöperatie in het rechtsverkeer
- Opstellen en voorleggen jaarrekening en bestuursverslag.

DE BINNENSCHIL (2)

- Voor sommige belangrijke bestuursbesluiten kan wettelijk of statutair voorgeschreven zijn dat deze worden goedgekeurd door raad van commissarissen of de ALV.

'Raad van Commissarissen heeft geen recht van amendement'

- Raad van commissarissen (RvC) met als taken en bevoegdheid:
 - Houdt integraal toezicht op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken van de vereniging/coöperatie en de daarmee verbonden onderneming;
 - Staat het bestuur met raad ter zijde;
 - Oefent een deugdelijk en onafhankelijk intern toezicht uit;
 - Ziet toe op verwezenlijking van de doelstelling van de Ziet toe op de doelmatige, efficiënte en rechtmatige bestemming en aanwending van financiële middelen;

DE BINNENSCHIL: FUNCTIESCHEIDING EN ORGAANSCHIEDING

Bestuur-
directiemodel

ALV/Ledenraad

Bestuur

- statutair Bestuur
- intern toezicht

Titulaire directie

- functie Bestuur
- geen orgaan

One-tier

ALV/Ledenraad

**Niet uitvoerend
Bestuur(ers)**

- statutair Bestuur
- intern toezicht

**Uitvoerend
Bestuur(der)**

- statutair Bestuur
- functie Bestuur

Two-tier

ALV/Ledenraad

**Raad van
Commissarissen**

- statutair orgaan
- intern toezicht

**(Directeur-)
Bestuur(der)**

- statutair Bestuur
- functie Bestuur

KEUZE VOOR BESTUURSMODEL

- Mede afhankelijk van de omvang van de organisatie.
- Bestuur-directie model is meest eenvoudige model; directie zal wellicht ook niet altijd nodig zijn (éénhoofdig bestuurder-directeur); intern toezicht berust bij ALV.
- Indien (een vorm van) 'afzonderlijk' intern toezicht gewenst is:
 - Voordeel one-tier model: niet drie verschillende organen maar twee --> meer ruimte voor dialoog tussen bestuur en ALV;
 - Voordelen two-tier: eigenaarsfunctie voor de ALV. Bij verplichte samenwerking willen de leden grip houden op wat de vereniging doet: RvC stelt zich op als onafhankelijk toezichthouder, ALV kan meer eigenaarsfunctie uitvoeren, eventueel door middel van goedkeuringsrecht en instructierecht ALV;
 - Nadeel two tier: in de praktijk 'rolonduidelijkheid'; wat behoort tot eigenaarsfunctie en wanneer sprake van intern toezicht.

AANBESTEDINGS RECHTELIJKE VOORWAARDEN

- Waar moet de vereniging/coöperatie aan voldoen om gezamenlijk in te kopen?
- Aanbestedingswet 2012 geldt voor:
 - Aanbestedende dienst (Staat, provincie, gemeente, waterschap of een publiekrechtelijke instelling dan wel een samenwerkingsverband daarvan)
 - Publiekrechtelijke instelling
 - Speciale-sectorbedrijf (vooral rondom infrastructuur).

PUBLIEK- RECHTELIJKE INSTELLING

- Een instelling die specifiek ten doel heeft te voorzien in behoeften van algemeen belang, anders dan van industriële of commerciële aard, die rechtspersoonlijkheid bezit en waarvan:
 - **a.** de activiteiten in hoofdzaak door de staat, een provincie, een gemeente, een waterschap of een andere publiekrechtelijke instelling worden gefinancierd,
 - **b.** het beheer is onderworpen aan toezicht door de staat, een provincie, een gemeente, een waterschap of een andere publiekrechtelijke instelling of
 - **c.** de leden van het bestuur, het leidinggevend of toezichthoudend orgaan voor meer dan de helft door de staat, een provincie, een gemeente, een waterschap of een andere publiekrechtelijke instelling zijn aangewezen.

AANBESTEDINGS- REGELS OPDRACHTEN

- Als een wordt voldaan aan de definitie van publiekrechtelijke instelling → aanbestedende dienst.
- Als aanbestedende dienst gelden regels voor aanbesteding van (bouwkundige) werken, leveringen, diensten.
- Voor leveringen en diensten: drempelbedrag voor overheidsopdrachten geplaatst/prijsvragen uitgeschreven door aanbestedende diensten anders dan de staat is €207.000 (excl. Omzetbelasting).
- Als deze drempel wordt overschreden: aanbestedingsprocedure organiseren.
- Maar: uitzondering van inbesteding.

INBESTEDING

Artikel 2.24b lid 1 van de
Aanbestedingswet 2012

- De aanbestedingsregels zijn niet van toepassing als een aanbestedende dienst aan een andere rechtspersoon wordt gegund, indien:
 - **a.** de aanbestedende dienst samen met andere aanbestedende diensten op die rechtspersoon toezicht uitoefent zoals op hun eigen diensten,
 - **b.** meer dan 80% van de activiteiten (omzet) van de gecontroleerde rechtspersoon de uitvoering van taken behelst die hem zijn toegewezen door de controlerende aanbestedende diensten of door andere, door diezelfde aanbestedende diensten gecontroleerde rechtspersonen, en
 - **c.** er geen directe participatie van privékapitaal is in de gecontroleerde rechtspersoon, met uitzondering van vormen van participatie van privékapitaal die geen controle of blokkerende macht inhouden, die vereist zijn krachtens nationale regelgeving welke verenigbaar is met het Verdrag betreffende de Europese Unie en het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie en door middel waarvan geen beslissende invloed kan worden uitgeoefend op de gecontroleerde rechtspersoon.

GOVERNANCE BIJ INBESTEDING (1)

Artikel 2.24b lid 2 van de
Aanbestedingswet 2012

- Aanbestedende diensten worden geacht op een rechtspersoon gezamenlijk toezicht uit te oefenen als bedoeld in het eerste lid, onderdeel a, indien:
 - a. de besluitvormingsorganen van de gecontroleerde rechtspersoon zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van alle deelnemende aanbestedende diensten, waarbij individuele vertegenwoordigers verscheidene of alle deelnemende aanbestedende diensten kunnen vertegenwoordigen,
 - b. deze aanbestedende diensten in staat zijn gezamenlijk beslissende invloed uit te oefenen op de strategische doelstellingen en belangrijke beslissingen van de gecontroleerde rechtspersoon, en
 - c. de gecontroleerde rechtspersoon geen belangen nastreeft die in strijd zijn met de belangen van de controlerende aanbestedende diensten.

GOVERNANCE BIJ INBESTEDING (2)

- Wie mag er lid worden? Van belang vanwege werkzaamhedencriterium: meer dan 80% van de activiteiten moet de uitvoering behelzen van taken toegewezen door controlerende aanbestedende diensten; geen 'privaat' kapitaal.
- Toezietscriterium: controlerende aanbestedende diensten moeten lid worden, om beslissende invloed uit te kunnen oefenen op strategische doelstellingen en belangrijke beslissingen. Directe invloed (ALV) of 'indirecte' invloed (Ledenraad).
- Afzonderlijk intern toezicht (one tier model of two tier model) is mogelijk, mits aan toezichtscriterium blijft worden voldaan.

GOVERNANCE BIJ INBESTEDING (3)

- ALV moet beslissende invloed kunnen uitoefenen op strategische doelstellingen en belangrijke beslissingen, zoals (maar niet beperkt tot):
 - het vaststellen en wijzigen van het (meerjaren)beleidsplan en de (meerjaren)begroting;
 - het aangaan van overeenkomsten met anderen dan leden;
 - het ontplooiën, ontwikkelen en/of starten van nieuwe activiteiten;
 - het aangaan van (financiële) verplichtingen en het doen van bestedingen en investeringen die niet zijn voorzien in de goedgekeurde begroting;
 - het aangaan, wijzigen en verbreken van duurzame samenwerking met een andere rechtspersoon of organisatie indien die samenwerking van ingrijpende betekenis;
 - het verkrijgen, wijzigen of beëindigen van een deelneming of zeggenschap in een andere rechtspersoon en het oprichten van een andere rechtspersoon, alsmede de vaststelling en wijziging van diens statuten voor zover het bestuur daartoe bevoegd is en het betreffende besluit van ingrijpende betekenis is;
 - het aanvragen van faillissement en surseance van betaling.

RECHTMATIGHEID

- ECLI:NL:RBUTR:2009:BG9524
- Wigo4it bij de Rechtbank Utrecht in 2009
- Toets aan de Teckal-doctrine: is er voldaan aan toezichtscriterium en werkzaamhedencriterium?
- Dit is het geval. Rechtbank stelt geen aanvullende eisen.

VOORBEELDEN

- IT inkoop in het onderwijs.
- IT systemen bij gemeenten (Wigo4it).
- Gezamenlijk aanbesteden van aannemers t.b.v. huisvesting onderwijs.
- Gezamenlijk inkoop jeugdzorg/WMO door gemeenten.

VANDOORNE[⊕]

Van Doorne N.V.

Jachthavenweg 121, 1081 KM Amsterdam
Postbus 75265, 1070 AG Amsterdam
T +31 (0)20 6789 123 F +31 (0)20 7954 589
info@vandoorne.com • vandoorne.com

Van Doorne UK B.V.

125 Old Broad Street, London EC2N 1AR, Verenigd Koninkrijk
+44 20 7073 0465 • london@vandoorne.com

GAAT VERDER • BLIJFT DICHTBIJ

Saskia Laseur
Notaris/Partner

T + 31 20 678 9717

M +31 6 53138393

E Laseur@vandoorne.com

Onze juristen zijn experts in een groot aantal sectoren en specialist op diverse vakgebieden

SECTOREN

Consumentengoederen,
Retail, Food & Beverages

Financiële Instellingen

Overheid & Onderwijs

Technologie,
Media & Telecom

Vastgoed & Bouw

Zorg & Life Sciences

EXPERTISES

Aanbesteding

Informatie- &
Communicatie-
technologie

Arbeid & Pensioen

Intellectuele Eigendom
en Digitale Media

Commercial:
Contracten en Procedures

Ondernemingsrecht

Europees &
Mededingingsrecht

Overheid & Regulering

Financiering &
Herstructurering

Privacy & Data

Fiscaal

Sanctierecht &
Interne Onderzoeken

Geschiloplossing &
Verzekering

Vastgoed

OVER ONS

Van Doorne is een toonaangevend onafhankelijk Nederlands kantoor van advocaten, notarissen en fiscalisten. Wij streven naar duurzame relaties met onze cliënten. Met de meeste van hen werken we al jarenlang samen en daar zijn we trots op

175 experts

Met circa 175 juristen adviseren wij onze cliënten al bijna 90 jaar op de voor hen van belang zijnde rechtsgebieden.

Internationaal netwerk

Dankzij ons uitgebreide netwerk van onafhankelijke kantoren in meer dan 115 landen kunnen we onze cliënten wereldwijd met raad en daad terzijde staan.

Diversiteit

Om een vraag vanuit verschillende perspectieven te bekijken, is creativiteit nodig en een open blik. Daarom zijn onze teams divers samengesteld.

Amsterdam en Londen

Wij opereren wereldwijd vanuit Amsterdam. Daarnaast houden wij kantoor in Londen.

Hoge waarderingen

Hoge rankings in The Legal 500 en Chambers Europe voor onze teams en individuele juristen.

